

MEDDELANDEN FRÅN SVENSKT VISARKIV. 1

---

# SVENSKT VISARKIV

En orientering om en ny institution

Av

ULF PEDER OLROG

*With a summary in English*

---

*Särtryck ur ARV 1953*

---

SVENSKT VISARKIV · STOCKHOLM

# Svenskt Visarkiv

## En orientering om en ny institution

Av Ulf Peder Olrog (Stockholm)

With a summary in English

Den som velat undersöka förekomsten eller spridningen av en äldre visa i svensk folktradition har stått inför en ytterst arbetskrävande uppgift. Förutom tryckta källor har han måst räkna med att gå igenom stora manuskriptsamlingar i minst tolv olika arkiv och bibliotek. Antalet uppskrifter av folkloristiskt intresse beräknas f.n. till mellan sjuttio och åttio tusen. Det är givet, att varianterna här utgör huvudparten — det finns åtskilliga visor, som förekommer i hundratals uppteckningar. Antalet typer uppgår dock till minst tolv tusen. Bristen på centralisation och katalogisering har medfört, att en forskare för varje visa måst penetrera största delen av det jättelika materialet.

I många fall har man också måst ta hänsyn till visans förekomst i skillingtryck. Och här rör det sig om ungefär 34 000 exemplar innehållande minst 100 000 avtryck av visor. En stor del utgörs visserligen av dubletter eller ur traditionsforskningens synpunkt mindre intressanta visor från senare hälften av 1800-talet. Den bristande katalogiseringen har dock ofta medfört, att man även här måst gå igenom materialet i dess helhet.

Inför dessa på ett 30-tal olika ställen spridda 170 000 visuppskrifter och visavtryck, varav större delen förefallit vara av tämligen efemär betydelse, är det många forskare, som fått associationer både till augiasstall och sisufusarbete. Med några vackra fraser och diffusa föreställningar om den s. k. »äktas folkvisan» har man ofta lämnat hela området därhän.

För den som koncentrerat sig på ett begränsat stoff, t. ex. någon av de medeltida balladerna, har det dock trots allt varit möjligt att sammanställa de mest väsentliga varianterna. Detta har skett med uppförande av mycken tid och stora kostnader för resor och genomgång av samlingarna landet runt, men företaget har dock varit möjligt att genomföra. Vid dylika monografiska studier över ett mycket ålderdomligt material har det vanligen visat sig mest givande att lägga huvudvikten vid undersökningen av den filologiska, politiska eller genrehistoriska bakgrunden. I fråga om vissa ballader som »Liten Karin», där vi inte kan gå tillbaka till några äldre belägg, har det dock varit nödvändigt att koncentrera sig på rent folkloristiska undersökningar av det stora och svåröverskådliga 1800-talsmaterialet. Det innebär bl. a. att man måst se varje uppteckning i sitt sammanhang och göra klart för sig i vad mån den omformats, t. ex. efter de olika tidsskedenas och provinsernas växlande smakriktningar. Redan detta förutsätter, att man har en viss översikt över upptecknings- och skillingtrycksmaterialet i sin helhet.

Det är numera en vanlig tendens bland de forskare, som intresserar sig för den äldsta folkdiktens ursprung och utveckling, att undersöka tematiska grupper i stället för enstaka typer. Härvidlag har arbetet med att sammanställa det svenska visstoffet ofta tett sig alltför överväldigande. Likaså har det till skillnad mot vad som skett i Danmark varit nästan omöjligt för en enskild forskare att undersöka 15- och 1600-talets »efterklangs»visor eller de äldre skämtvisorna. Materialet har varit alltför splittrat. Den vildvuxna floran av vaggvisor, barnvisor, sånglekar, lyriska enstrofingar o. dyl. har tett sig mycket svår att överblicka — såväl ur musikalisk som textmässig synpunkt.

Forskarna börjar alltmera intressera sig för folkdiktens spridningsvägar och funktion. Man undersöker de enskilda traditionsbärarnas bakgrund och repertoire, liksom man söker klargöra visornas roll som element i ett områdes folkliga kultur. Forskningar av denna typ, som anknyter till etnologi, litteratur- och musiksociologi, tycks förutsätta en översikt över stoffet, som hittills inte funnits i Sverige. För författaren, som är sysselsatt med en undersökning av den folkliga

visrepertoiren i Sverige under början av 1800-talet, har det varit nödvändigt att få till stånd mycket omfattande katalogiseringar av materialet.

Det är vanligen så att man vid dessa studier måste ta hänsyn både till en visas text och till dess melodi. Av naturliga skäl lägger olika forskare huvudvikten antingen vid det musikaliska eller vid det textkritiska. För musikhistorikerna har de folkliga vismelodierna utgjort ett minst sagt svårtillgängligt område. Samma text kan ju ha åtskilliga melodier, liksom det är vanligt, att en melodi är anknuten till ett flertal texter. Man arbetar ofta efter en metod, som går ut på att sammanställa en texttyps olika melodivarianter för att sedan avskilja melodityperna. Med hjälp av det musikaliska minnet och t. ex. vistryckens melodiangivningar försöker man sedan slå bryggor över till liknande melodier hos andra texttyper eller inom den instrumentala folkmusiken. Texterna tjänar här som nödvändiga krokar, på vilka man provisoriskt kan hänga upp melodierna, innan de slutgiltigt kan samordnas i melodityper.

Det förhållandet att en yngre text ofta satts till en äldre melodi, liksom att äldre ballader under 17- och 1800-talet applicerades till yngre, då populära melodier, gör att det ur musikvetenskaplig synpunkt är av utomordentlig vikt att hela det mångskiftande materialet registreras och om möjligt även sammanställs. Detta arbete förutsätter, att texter och melodier till en början inte skiljs åt. Ordlandet av stoffet efter texttyper ligger emellertid närmast till hands även ur musikforskningens synpunkt. När detta skett, kan man diskutera en registrering av melodistoffet efter t. ex. något av de system, som prövats vid Norsk Musikkksamling i Oslo eller vid Deutsches Volksliedsarchiv i Freiburg.

Vid sidan av dessa folkloristiska och musikhistoriska synpunkter kan givetvis framföras många andra goda skäl att skapa ordning och därmed underlätta möjligheterna att ta vara på detta stora material. Det är ofta av vikt vid studiet av litteraturhistoriska, hymnologiska, historiska och allmänt kulturhistoriska problem att kunna orientera sig bland alla dessa visor. Centrala register och sammanställningar

av stoffet har även behövt för institutioner som Radiotjänst och Stim liksom för sammanslutningar av typen Visans Vänner m. fl.

Vidare har det ur skyddssynpunkt funnits ett behov att genom kopieringar bevara det värdefullaste handskriftsmaterialet i händelse av krig o. d.

Detta är i korthet orsakerna till att Svenskt Visarkiv bildades i maj 1951 av intresserade folklorister och musikforskare från Uppsala, Stockholm och Åbo, med stöd av representanter från Visans Vänner. Bakgrunden är dels det förslag till ett Nordiskt folkmusik- och folkvisearkiv, som diskuterades av Professorerna Otto Andersson och Carl-Allan Moberg vid nionde nordiska folklivsforskarmötet i Stockholm 1948<sup>1</sup>, dels de katalogiseringsarbeten av skillingtrycken, som redan utförts av författaren, bl. a. på uppdrag av Svenska Litteratursällskapet.

Arkivets uppgift är enligt stadgarna: att skapa översikt över det äldre svenska vismaterialet; att medelst kopiering på lämpligt sätt bevara representativa och värdefulla delar av detta material; att ställa handskrivna eller i övrigt svåråtkomliga vissamlingar till forskares och visans vänners förfogande genom att anordna ett centralt arkiv med kopierat material; att i samarbete med vetenskapliga institutioner insamla och bevara primärmaterial för visforskningen; att verka för systematisk utforskning av svenska visor genom att bl. a. organisera utbyte av kopierat material mellan olika svenska institutioner; samt att befrämja samverkan inom nordisk visforskning genom dylika utbyten i syfte att möjliggöra överblick över hela det nordiska vismaterialet.

Styrelsen i dess första sammansättning utgöres av stiftelsens grundare, nämligen: professorn i nordisk och jämförande folklivsforskning DAG STRÖMBÄCK, Uppsala (ordförande), professorn i musikforskning CARL ALLAN MOBERG, Uppsala (v. ordförande), professorn i musikvetenskap och folkdiktsforskning OTTO ANDERSSON, Åbo, borgmästaren GUNNAR FANT, Stockholm, skeppsredaren SVEN SALÉN, Stock-

---

<sup>1</sup> Referat i Sv. Lm. 1950 (258) s. 199 ff.

holm, intendenten vid Nordiska Museet fil. lic. MATS REHNBERG, Stockholm, och fil. lic. ULF PEDER OLROG, Stockholm (sekreterare och arkivarie).

Det måste alltså understrykas, att Svenskt Visarkiv inte har till uppgift att insamla primärmaterial, utan vi anser, att detta bör handhas av redan förefintliga institutioner som ULMA, Nordiska Museet, Radiotjänst, VFA och LUF.<sup>1</sup> Vår institution vill däremot vara behjälplig vid organiserandet av dylikt insamlingsarbete. Några original-uppteckningar e. dyl. förvaras emellertid ej på Svenskt Visarkiv, vars huvudsakliga syfte är att genom kopiering — framförallt mikrofotografering — centralisera och sedan skapa överblick i och sammanställa det redan förefintliga materialet.

Genom en donation har lokal, Styrmansgatan 4 i Stockholm, fotografisk utrustning samt medel för arbetet under den första tiden ställts till vårt förfogande. Författaren och ett kontorsbiträde, som även haft hand om fotograferingarna, har varit sysselsatta där under drygt två års tid. Då arkivet nu är i sådant skick, att det kan komma forskningen till godo, skall här redogöras något för dess uppläggning och det arbete som utförts.

Beträffande kopieringen av materialet, har ca 10 000 av de finlands-svenska visuppteckningarna, som förvaras i Institutet för Nordisk etnologi vid Åbo Akademi, mikrofotograferats. Det är ett ytterst värdefullt stoff, som här bevarats och samtidigt gjorts mera lättillgängligt för forskningen. Insamlingsarbetet har på finlands-svenskt område genomförts med en helt annan konsekvens och intensitet än i Sverige. Följden är, att vi här bl. a. finner en mängd melodier till svenska visor, som inte upptecknats någon annanstans.

Vidare har ca 700 uppteckningar från Västsvenska Folkminnesarkivet i Göteborg mikrofotograferats. Av ULMA:s material kopieras f. n. cirka 3 000 uppteckningar, framförallt då det äldsta materialet och melodiuppteckningarna. Dessutom har mikrofotograferats en del

---

<sup>1</sup> Här och i det följande förkortas Uppsala Landsmåls- och Folkminnesarkiv ULMA, Västsvenska Folkminnesarkivet i Göteborg VFA, Lunds universitets Folk-livsarkiv LUF och Kungl. Biblioteket, Stockholm, KB.

norska och danska registranter och kartotek, som varit nödvändiga för jämförande studier.

Flera av de viktigaste handskriftsamlingarna, vilka är av grundläggande betydelse för studiet av den äldre vistraditionen och därför ofta kommer till användning, har inte överförts på de relativt svårhanterliga mikrofilmrullarna, utan här har vi ansett oss böra kosta på fotostatkopiering eller avskrifter. Så har Levin Christian Wiedes samling (Vitterhetsakademiens bibliotek) helt fotostatkopierats. Dylika kopior av Hyllén-Cavallius-Stephens' samling och Arwidssons handskrifter har välvilligt ställts till förfogande av respektive LUF och KB för avskrivning.

Redan denna koncentration av det värdefullaste materialet gör arkivet till ett centrum för den svenska visforskningen. Vi hoppas kunna fortsätta kopieringen av handskrifter, så att framför allt huvudparten av vismelodierna samt det som upptecknats från tiden före sekelskiftet finns i mikrofilm-, fotostat- eller andra kopior.

Det huvudsakliga arbetet har emellertid inte bestått i kopieringar utan i katalogiseringar och sammanställningar av materialet.

Grunden till arkivet var som förut omtalats min katalog över allt svenskt skillingtryck från tiden 1700—1830. Denna har kompletterats med kopior av bibliotekarie Nils Agrells nyligen genomförda katalog av KB:s tryck fram till 1900. Då KB:s material från tiden 1830—1900 närmast är komplett, har det blivit möjligt att överblicka praktiskt taget allt svenskt vistryck. Det är i motsats till vad man brukat förmoda relativt få av dessa tryck, som har beteckningen »tryckta i år» o. dyl. Genom dessa omfattande registreringsarbeten har det först nu varit möjligt att kronologiskt bestämma och även klassificera en mycket stor del av materialet.

Arkivets första uppgift var att, sedan materialet inventerats, upprätta ett centralt textbörjanregister över de cirka 70 000 visuppskrifterna. Det har delvis kommit till stånd genom att redan förefintliga register i de olika samlingarna kompletterats, avskrivits och ordnats. Så har skett med ULMA:s, LUF:s och VFA:s register (cirka 12 000 uppteckningar). Genom tillmötesgående från Radiotjänsts

och Nordiska museets sida har deras stora samlingar blivit katalogiserade efter vårt system, och vi har samtidigt fått en kopia av katalogerna. Nordiska museets och Radiotjänsts samlingar omfattar respektive ca 6 000 och 13 000 uppskrifter. Den förut omtalade samlingen i Åbo består av ungefär 20 000 finlandssvenska uppteckningar, därav inte mindre än 8 000 i notskrift. En del av dessa var redan katalogiserade, och dessa kort har kopierats. Sedan har arbetet fortsatts med stöd från Svenskt Visarkiv. För närvarande är ungefär fyra femtedelar av Åbosamlingen förtecknade och ingår även i vårt centrala register.

Mindre men värdefulla samlingar i KB., Vitterhetsakademien, Musikhistoriska muséet, Musikaliska akademiens bibliotek samt svenskt stoff i Dansk Folkemindesamling har registrerats. Övriga samlingar i t. ex. Varberg, Falun, Linköping och Härnösand kommer möjligen att förtecknas i samband med den planerade mikrofotograferingen.

Det tryckta materialet, som fördelar sig på minst 500 böcker, tidsningsartiklar, tidskrifter o. dyl. har delvis katalogiserats. Detta har skett med utgångspunkt från den bibliografi över folkets visor, som är under arbete och varav ett utkast föreligger i stencil.

Allt som allt kan man säga, att ungefär fyra femtedelar av det inventerade stoffet — d. v. s. omkring 55 000 uppskrifter — är förtecknade i detta centrala textbörjanregister.

Genom att så stor del av dessa kort är avskrifter från flera håll ligger det i arbetets natur, att detta textbörjanregister inte är helt pålitligt och inte heller alldeles konsekvent genomfört. Alla kort har dock uppgift om visans första versrad, eventuellt förefintlig melodi samt källangivning. I regel finns även angivet visans titel, namn på upptecknaren och uppteckningsorten samt antalet strofer.

För att komplettera detta centrala kartotek håller vi f. n. på att utarbeta ett ämnesregister, byggt närmast på ULMA:s system. Vidare finns här ansatser till ett topografiskt, ett författar- och ett sakregister. Den växelverkan mellan de olika samhällsskiktens sjungna poesi och sambandet mellan den centralt dirigerade eller inspirerade sången

och den folkliga har gjort det nödvändigt att upprätta något, som vi kallar ett »högre stånds»-register. Det behandlar bl. a. 1800-talets sällskapsvisor, romanser, körsånger, borgerskapets tryckta visböcker o. dyl. samt psalmer och andliga visor från Mose och Lambsens visor till Sankeys sånger. Detta kartotek, som f. n. omfattar ca 18 000 kort, har delvis åstadkommits genom avskrifter av Musikaliska Akademiens, Musikhistoriska Museets samt några äldre musikaffärers värdefulla handskrivna kataloger.

Trots dessa hjälpregister och trots de arbeten med korshänvisningar o. dyl., som hela tiden sker, är det dock omöjligt att med hjälp av kartoteket överblicka hela materialet. De verkligt ålderdomliga visorna, som de medeltida balladerna och skämtvisorna liksom de ofta fragmentariska vallvisorna, vaggvisorna och sånglekarna, är ofta så söndersjunga i folktraditionen, att många av dem knappast kan identifieras med hjälp av textbörjan. Detta är emellertid visor, som forskarna särskilt intresserar sig för. Därtill kommer att man för att få klarhet i det äldre melodimaterialet för jämförelsens skull måste ha åtminstone en del av notskrifterna framför sig. Här räcker det inte med katalogkort, som hänvisar till mikrofilmrullar eller andra arkiv och tryckta källor.

För den skull har en s. k. klippsamling eller kopiesamling upprättats. Viktiga delar av detta äldre traditionsmaterial har framställts i klartext genom olika metoder: avskrivning, fotostatkopiering och överföring från mikrofilm till helioprintkopior samt klippning av lättåtkomliga tryckta verk, som inköpts i två exemplar.

Klassificeringen av detta vårt äldsta och kanske intressantaste material har erbjudit många problem. Bör de ordnas efter ämne, tematisk grupp och ungefärlig ålder eller kan man sammanställa visorna efter deras funktion?

Att klart särskilja olika typer av ballader, sånglekar, vaggvisor o. s. v. förutsätter ofta historiskt inriktade monografiska undersökningar, som i sin tur bygger på sammanställningar av just den här typen. Då vi har relativt få och vaga uppgifter om visornas funktion i äldre tid och dessa ofta skiljer sig åt i olika provinser och under olika

tidsperioder, är det klart, att inte heller visornas användning kan tas som utgångssynpunkt. Detta mycket viktiga och här i Sverige så försummade problemkomplex måste behandlas sedan materialet sammanställts i sin helhet. Det bör påpekas att, när man sökte efter visor som anknöt till arbetslivet, var man ofta benägen att sammanblanda visans ämne, funktion och publik. Man gjorde sällan klart för sig, om med t. ex. sjömansvisor menats visor som sjöngs om sjömän, av sjömän eller om det endast var sånger, som förbundits med sjömannens arbete, som hale-visor o. dyl.

Detta har till följd, att vi varit benägna att till att börja med ordna det äldre traditionsmaterialet efter konventionella typer. På Deutsches Volksliedsarchiv i Freiburg har man sålunda utgått ifrån Erk-Böhmes Deutscher Liederhort och huvudsakligen sammanställt materialet efter nummerordningen i detta verk. Först sedan den väsentligaste delen av stoffet kopierats och inordnats efter detta system, har man efter kritiska granskningar kunnat fastställa en ny typordning, som bildar utgångspunkten för den nya genomgripande editionen »Deutsche Volkslieder mit ihren Melodien».

Det kan måhända synas onödigt att här redogöra för ett system, som endast avser att tjäna som en preliminär indelningsgrund, men forskare, som sysslar med det äldre svenska stoffet, har anledning att i någon mån känna till denna ordning, eftersom den av allt att döma kommer att bli tämligen långvarig.

Vi har inte haft något omfattande tryckt verk av typen Erk-Böhme att utgå ifrån. För det medeltida stoffet har det inte heller funnits någon codex, som tillnärmelsevis motsvarat Childs *The English and Scottish popular ballads* eller Grundtvigs *Danmarks gamle Folkeviser* (DgF). Inte ens en kortfattad bibliografisk översikt i stil med Heggstads och Grüner Nielsens *Utsyn yver gammal norsk folkevisedikting*, som varit av utomordentlig nytta för forskningen, har stått till förfogande.

Det grundläggande verket för utforskandet av den svenska balladen är fortfarande *Danmarks gamle Folkeviser*. Här finns i kommentarerna försök till systematiska sammanställningar även av den äldsta

svenska traditionen. Det har visat sig möjligt att genomföra en indelning efter det danska verket i anslutning till dess nummerordning. Det fåtal medeltida visor, som inte finns i dansk tradition — västnordiska kämpavisor, historiska visor och några ej annorstädes belagda riddarvisor — har ordnats i ett addendum. Trots att man i flera fall har svårt att klart ange särformer och hybrider, som utvecklats på svenskt område, har det på det hela taget visat sig praktiskt att till en början använda de danska numren.

I år är det jämnt 100 år sedan DgF började komma ut och kring detta väldiga verk har utvecklats ett rikt forskningsarbete, som även inneburit sammanställningar av hela den äldre nordiska vistraditionen. På Dansk Folkemindesamling har forskare som H. Grüner Nielsen och Nils Schiørring även skapat översikt över det mångskiftande 15- och 1600-talsstoffet, framförallt vad man kallar Kaempevisens Efterklang och Skaemteviser. Det gäller sålunda visor av typen Slottet i Österrik, (Afz<sup>II</sup> 34), Öväntad bröllopgäst (Afz<sup>II</sup> 25) eller Bonden och kråkan (Arw III s. 527). Även vid ordnandet av detta material har Svenskt Visarkiv anslutit sig till det danska systemet, trots att de danska Skaemteviser- och Efterklangsregistranterna inte föreligger i tryck och inte heller anses helt slutgiltiga.

Dessa registranter har Dansk Folkemindesamling med utomordentlig välvilja låtit oss fotostatera, och de utgör grunden för vårt arbete med motsvarande svenska material. Tack vare att vi haft tillfälle att utnyttja de danska arbetsresultaten har Svenskt Visarkiv redan nu kunnat skapa åtminstone en viss ordning bland dessa mångskiftande och föga undersökta visor.

Vaggvisor, barnvisor, vallvisor och annat ofta fragmentariskt och funktionsbetingat traditionsstoff har provisoriskt ordnats efter numren i Nordlanders Svenska barnvisor och barnrim (Sv. Lm. Bd V. 5).

Svenskt Visarkivs arbete med sånglekarna handhas huvudsakligen av folkmusikforskaren NILS DENCKER. Dessa har till att börja med sammanställts efter Tillhagen-Denckers Svenska folklekar och danser, som sedan försetts med ett mycket omfattande addendum. Det

vore av stort värde för forskningen på detta område, om Nils Dencker fick möjlighet att fortsätta den sammanställning, som här påbörjats.

Som ett komplement till detta oftast äldre, mera renodlade traditionsstoff, har upprättats en samling av 700 fotostaterade visor i skillingtryck. De har valts efter upplagefrekvens, så att vi här får ett tvärsnitt av den vanligaste skillingtrycksrepertoiren under 1700- och 1800-talen. Till dessa visor, som ordnats lexikaliskt, förs även traditionsuppteckningar, särskilt då sådana i notskrift. I fråga om de övriga grupperna i klippsamlingen avses ju att såvitt möjligt sammanställa kopior av allt stoff till varje vistryck. När det gäller skillingtrycksamlingen försöker vi endast infoga någon eller några av uppteckningarna rörande varje vistryck.

Om man bortser från skillingtrycksamlingen, omfattar Svenskt Visarkivs kopiesamling f. n. omkring 800 vistryper, som fördelar sig på följande sätt:

|            |                                                                       |           |
|------------|-----------------------------------------------------------------------|-----------|
| Ballader   | (= DgF, ordnad efter Danmarks gamle Folkeviser)                       | 200 typer |
| Efterklang | (= Eft, ordnad efter DFS Efterklangsregistrant)                       | 93 »      |
| Skämtvisor | (= Skv, ordnad efter DFS Skaemteviseregistrant)                       | 82 »      |
| Småvisor   | (= Nordl., ordnad efter J. Nordlander, Svenska barnvisor och barnrim) | 164 »     |
| Sånglekar  | (= D., ordnad efter Tillhagen-Dencker Svenska Folklekar och Danser).  | 257 »     |

Dessa ca 800 vistryper föreligger f. n. (mars 1953) i omkring 6 000 kopierade varianter. Läger man därtill skillingtrycksamlingen, kan vi här i överskådlig form ge lättillgängliga kopior av över 7 500 uppskrifter och avtryck.

Det mesta av arbetet på denna klippsamling återstår dock. F. n. räknar vi visserligen med att ungefär två tredjedelar av det svenska balladstoffet föreligger i kopior, men framförallt när det gäller barnvisor och sånglekar har endast en obetydlig del kopierats. Dessa grup-

per kompletteras i någon mån av källhänvisningar till ej kopierade uppteckningar, bibliografiska anvisningar o. dyl., som hela tiden tillförs varje enskild vistyp.

Det är dock av utomordentlig vikt att detta arbete med en central klippsamling rörande den äldsta delen av vår vistradition blir slutfört. Först då kan musikforskarna på allvar räkna med att undersöka och sammanställa vismelodierna i sin helhet och först då är det möjligt att arbeta på en kritisk utgåva av svenska visor i folktradition.

Det grundläggande arbetet på Svenskt Visarkiv bör emellertid fullföljas nu, medan fotografisk utrustning och arbetskraft står till förfogande. Här ges det möjligheter att klargöra på vilka punkter de svenska samlingarna bör och kan kompletteras genom ett systematiskt upptecknings- och inspelningsarbete ute i bygderna. Trots allt finns det fortfarande kvar relikter av en värdefull äldre vistradition. Vi kan redan nu ange en mängd äldre visor, vilkas melodier inte är upptecknade i Sverige men som, att döma av det för endast några decennier sedan upptecknade finlandssvenska materialet, ännu kan räddas åt eftervärlden. Att traditionen ännu inte är helt uttraderad har vi också fått en antydning om under det mycket fruktbara samarbete, som arkivet inlett med Radiotjänsts folkmusikarkiv. Här centraliseras, arkiveras och registreras det inspelade materialet — det gäller huvudsakligen s. k. lackskivor — och samlingen utökas, trots mycket begränsade resurser, genom inspelningsresor varje år. Det gäller här framförallt att veta vad man bör söka och var insamlingsarbetet bör sättas in. Sökandet kan någon gång underlättas genom att i samband med ett visprogram i radio efterlysa visor, som kan antas ha levat kvar. Man måste få klart för sig, att arkiveringen, utforskningen och insamlingsarbetet bör gå hand i hand.

Här har huvudsakligen talats om katalogisering, klassificering, centralisering och andra rent arkivtekniska frågor. Det måste i detta sammanhang understrykas, att lösningen av dessa problem för forskaren endast innebär, att vi fått till stånd vissa tidsödande bibliografiska förundersökningar, som tett sig alltför omfattande för den enskilde. Visan som folkligt kulturelement kan självfallet inte belysas endast

genom kartotek och centraliserade samlingar. För de forskare, som har anledning att syssla med det oöverskådliga svenska materialet, kommer dock dessa frågor under åtskilliga år framåt tyvärr att vara av central betydelse. Ett fortsatt samarbete med forskare och institutioner både i Sverige och utlandet är en förutsättning för arkivets verksamhet.

I gengäld kan vi redan nu ställa Svenskt Visarkiv till forskningens förfogande. Det är ett visserligen ännu långtifrån färdigt men dock fullt användbart arbetsredskap som här iordningställts.

## Summary

### Swedish Archives for Folksongs

It has been extremely difficult to get a comprehensive view of the Swedish folksong material. The number of songs in manuscript which are of folkloristic interest are estimated at about 70000, and the number of songs printed in the broadsheet collections of the libraries amount to over 100000. As distinguished from the other Scandinavian countries, in Sweden the main part of the material has not been concentrated in any one place where different aspects of folklife are recorded; instead, scholars must sometimes investigate about 30 different libraries and archives all over the country.

In May 1951 the need of a catalogue and of centralization brought some folklorists and recorders of music together to form a new central institute called *Svenskt Visarkiv* (Swedish archives for folksongs).

According to the statutes, the tasks of the archives are: to make a survey of the older Swedish folksong material; to preserve in a suitable manner, by means of copying, representative and valuable parts of this material; to make available to scholars and people interested in folksongs manuscript collections or songs which are in other ways difficult to get at, through a central archives with copied material; to collect and preserve, in collaboration with scholarly institutions, primary material for the investigation of folksongs; to work for a systematic examination of Swedish folksongs, primarily by organizing an exchange of copied material between different Swedish institutions; and, finally, to promote co-operation in Nordic folksong investigation by such exchanges in order to make possible a comprehensive view of all the Nordic folksong material.

The first board of management consists of the founders of the institute, namely: Dag Strömbäck, Uppsala (chairman), Professor of Nordic and Comparative Folkculture Research, Carl-Allan Moberg, Uppsala (vice-chairman), Professor of Music, Otto Andersson, Åbo, Professor of Folklore and Music, Gunnar Fant, Stockholm, Lord Mayor, Sven Salén, Stockholm, Shipbroker, Dr. Mats Rehnberg, Stockholm, Keeper of Education at the Nordiska Museet, Dr. Ulf Peder Olrog, Stockholm, (secretary and archivist).

It must be stressed that the Swedish Archives for Folksongs do not intend to collect primary material. We think it right that this should be done by already existing institutions, such as the Nordiska Museet, the Swedish Broadcasting Corp., Stockholm, and the Archives of Folklife Research in Gothenburg, Lund and Uppsala. On the other hand, our institute will assist in organizing such work of collecting primary material. There are no original manuscripts in the Swedish Archives for Folksongs. Its main purpose is to centralize and afterwards survey and compare the already existing material by copying. Above all, microphotography will be used.

The premises at no. 4, Styrmansgatan, Stockholm, as well as photographic equipment and the means to keep the work going during the initial period, were placed at our disposal through a donation. The author of this summary and an employé who has also been responsible for the photography, have been busy there for about two years. The archives are now at a stage where they can be useful to scholarly research, and below is an account of its organization and of the work that has been carried out:

During these two years we have microphotographed

1. about 10000 of the Finnish-Swedish records kept in the Institute of Nordic Ethnology at Åbo;
2. about 700 records from the West-Swedish Archives of Folklife Research at Gothenburg;
3. about 3000 records at the Archives of Dialect and Folklore, Uppsala.

Besides, photostate copies of the more important older Swedish collections are kept in the archives (manuscripts by Wiede, Hyltén-Cavallius-Stephens, Arwidsson).

The main work has consisted of cataloguing and comparison of the material:

1. about 55000 of the 70000 songs in manuscript which have been examined, have been registered in a large card-index. The cards are arranged according to first lines, and on each card there is a note about the tune, if known, about frequency, and about the recorder's name.
2. A detailed bibliography of all Swedish broadsheet editions until the year

1830 has been worked out. Later songs in broadsheet editions have been registered in a more summary manner;

3. moreover, a catalogue of items, a register of authors (of the so-called *Kunstlieder im Volksmunde*), and a topographical register have been begun;

4. an extensive register for reference has been worked out, including 18000 cards of art songs, hymns, singing games, etc., and other such centrally directed material.

In spite of these additional registers and in spite of the work with cross references etc. which is being done all the time, it is impossible to survey the whole material by means of the card-register. The really ancient folk-songs, such as the ballads and the jocular songs from the Middle Ages, as well as the often fragmentary herdsmen's lays, and the lullabies and singing games, have been sung in so many different ways in popular tradition, that many of them can hardly be identified by means of first lines from the text. These, however, are songs in which the scholars take a particular interest. And to get a clear impression of the older tune material it is necessary to have access to at least part of the music for comparison. Registration cards with references to microfilm, spools, or to other archives and printed sources, are not sufficient.

Because of this we have made what we call a *collection of cuttings*, or a *copy collection*. More important parts of this older traditional material have been clearly exhibited through different methods: copying, photostate copies, and transmission from microfilm copies to helioprint copies, and cuttings from easily accessible printed works which have been bought in duplicate.

According to the plans of the archives the tunes must first be arranged with their text types. Only after that can we make a comparison of tune types.

This copy collection has been worked out temporarily, to a large extent following the system of *Dansk Folkemindesamling* in Copenhagen (DFS). The Danish results have kindly been put at our disposal. The comparatively few older Swedish songs which are not found in the Danish area, have been arranged in separate addendas.

If we set aside the collection of broadsheet editions, the copy collection of the Swedish Archives for Folksongs include about 800 song types at the present time. They are arranged in the following way:

|         |                                 |           |
|---------|---------------------------------|-----------|
| Ballads | (= DgF, according to Old Danish |           |
|         | Folksongs)                      | 200 types |

|                                                                  |                                                                                     |          |
|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Songs with reminiscences of ballad-style (16th and 17th century) | (= Eft, according to DFS register of "Efterklang"-songs)                            | 93 types |
| Jocular songs                                                    | (= Skv, according to DFS register of jocular songs)                                 | 82 »     |
| Short songs and rhymes                                           | (= Nordl., according to J. Nordlander, Swedish Children's Songs and Nursery Rhymes) | 164 »    |
| Singing games                                                    | (= D., according to Tillhagen-Dencker, Swedish Singing Games and Folk Dances)       | 257 »    |

Of these about 800 song types we have (in March 1953) about 6000 copied readings. If the broadsheet collection is added, we can give easily accessible copies of over 7500 notes and prints in a clearly arranged form.

But most of the work in this collection of copies remains to be done. At present we assume that about two thirds of the Swedish ballad material has been copied, but of children's songs and singing games in particular very few have so far been copied. To some extent these groups are amplified by source references to not yet copied notes, bibliographical indications, etc., which are continuously added to each type of song.

The Swedish Archives for Folksongs maintains a very fertile co-operation with the folk music archives of the Swedish Broadcasting Co. During the last few years the latter have more and more increased their valuable collection of authentic gramophone recordings through systematic recording journeys in different country districts. The task of the Folksong Archives has been to try to point out where and how the material ought to be amplified. The original old song traditions do not seem to be quite erased, and in connection with broadcasts worked out in the archives certain older songs have been successfully enquired after.

Finally, it is necessary to stress that during these two years we have only managed to work out a very preliminary survey of the extensive material in this institute, and that is what we now wish to place at the disposal of international research.

